

Међународни дан старијих особа се у свету и код нас обележава 1. октобра, у складу са Резолуцијом 45/106 коју је прогласила Генерална скупштина Уједињених нација 14. децембра 1990. године, са циљем да се нагласи важност прилагођавања животног окружења потребама и способностима становника трећег доба. Након ове иницијативе, Генерална скупштина Уједињених нација је 1991. године, у складу са резолуцијом 46/91, усвојила принципе Уједињених нација који се односе на старије особе. На Светској скупштини о старењу 2002. године усвојен је Мадридски међународни акциони план за старење како би се одговорило на могућности и изазове старења становништва у 21. веку и промовисао развој друштва за све генерације.

Ове године Међународни дан старијих особа је усмерен на уважавање права и потреба корисника дигиталних технологија како би се осигурала дигитална равноправност за све генерације што укључује одговарајуће јавноздравствене политике, приступачност, дигиталну писменост и безбедност на интернету.

Четврта индустријска револуција коју карактерише фузија технологија које бришу границе између физичког, дигиталног и биолошког, променила је све секторе друштва, укључујући начин на који живимо, радимо и комуницирамо. Убрзани технолошки напредак пружа могућност за убрзање остварења напретка ка циљевима одрживог развоја Агенде 2030. Ипак, на глобалном нивоу половина становништва и даље нема приступ интернету, при чему се највеће разлике уочавају између високоразвијених и неразвијених земаља (87% према 19% становништва). Према подацима Републичког завода за статистику, у Републици Србији 80,8% домаћинства има широкопојасну интернет конекцију.

Недавни извештаји Међународне уније за телекомуникацију указују да су старије особе под највећим ризиком за дигиталну искљученост због онемогућеног или отежаног приступа интернету, недостатка вештина, недостатка самопоуздања, страха за безбедност на интернету (сајбер криминал и дезинформације) и недостатка мотивације (неке особе не виде зашто би им коришћење интернета било корисно). Иза ових баријера стоје друге баријере које се односе на дизајн дигиталних сервиса – нису сви дигитални сервиси прилагођени овој групи корисника и свесност – нису све старије особе свесне дигиталних услуга и начина приступања.

Према подацима Републичког завода за статистику, 50,3% особа старости од 65 до 74 године је користило интернет у последња три месеца, 13,2% старијих особа користило интернет за добијање информација са веб-сајта јавних институција, а 8,3% за преузимање званичних образаца, а само 11,7% старијих особа је обавило куповину/поручивање путем интернета.

Оснаживање старије популације на пољу коришћења дигиталне технологије, а пре свега интернета, допринело би и унапређивању њихове друштвене инклузије и самосталном остваривању права и обавеза и у каснијој животној доби.

Циљеви овогодишње кампање односе се на:

1. Борбу против ејџизма и поштовање људских права

Неопходно је подићи свест о важности дигиталног укључивања старијих особа, борећи се против стереотипа, предрасуда и дискриминације повезане с дигитализацијом, узимајући у обзир социокултурне норме и право на самосталност.

2. Одрживи развој

Дати приоритет јавноздравственим политикама које истичу значај дигиталних технологија у достизању циљева одрживог развоја.

3. Приступачност и дигитална писменост

Отклањање баријера везаних за доступност, друштвену повезаност, дизајн, приступачност, изградњу капацитета, инфраструктуре и иновација у области дигиталних технологија.

4. Безбедност на интернету и етичке норме

Истражити улогу јавних политика и правних оквира за осигурање приватности и безбедности старијих особа у дигиталном свету.

5. Друштвена одговорност

Промовисати међусекторски приступ усмерен на уважавање права и потреба корисника дигиталних технологија како би се како би изградили друштво за све узрасте узимајући у

обзир постојеће/непостојеће правне инструменте у области дигитализације.

Старије особе имају право на предности које обезбеђују информационе и комуникационе технологије и које им могу задовољити потребе и унапредити квалитет живота. Истовремено се мора имати на уму да ће увек остати један део старијих особа из различитих разлога неће хтети или неће моћи да користи дигиталне и онлајн услуге. Неопходно је да се то има у виду те да се за њих обезбеде адекватни алтернативни начини приступа овим услугама који ће осигурати да „нико не буде заборављен“ и да ничија људска права не буду угрожена.

Литература:

Ковачевић М., Шутић В., Рајчевић У., Милаковић А. Употреба информационо-комуникационих технологија у Републици Србији, 2020. Београд: Републички завод за статистику. 2020

Текст преузет и адаптиран са сајта: <https://www.un.org/development/desa/ageing/2021-uni-dop-digital-equity-for-all-ages.html>